

Centrul sanitar antiepidemic din Braşov (cond.: director Iosif Braun)

DIN ISTORIA DIFTERIEI LA SIGHIŞOARA

Petre Dioşi

Gradul de răspindire al bolilor transmisibile, dinamica şi structura epidemiilor, au suferit schimbări importante de-a lungul secolelor. O parte din aceste schimbări au survenit aparent spontan, datorită unor cauze puţin cunoscute, altele ca urmări ale măsurilor terapeutice sau profilactice aplicate. Studiul lor prezintă un interes deosebit, întrucît permite epidemiologilor altîi stabilirea factorilor cu repercusiuni imediate asupra procesului epidemic, cît şi aprecierea eficienţei măsurilor luate.

În ce priveşte difteria, *Felix* afirmă în „Istoria igienei în România“, că ea a fost constatată, clinic pentru prima oară la noi în ţară, în 1868, fiind adusă din Constantinopol (1). „La noi s-a observat în cei din urmă ani numai cazuri sporadice ale acestui morb; medicii cei mai vechi din Bucureşti nu-şi aduc aminte de a fi pomenit o epidemie de angină diphterică. Despre întinderea acestui morb în vecinătatea noastră imediată (Transilvania), nu posedăm nici o sciinţă“. (6). Şi la Braşov difteria a fost privită la prima ei apariţie epidemică (1870), ca o boală nouă, pînă atunci necunoscută, negăsindu-se puncte de sprijin pentru a presupune existenţa ei în timpurile mai vechi“ (7), iar în anul următor a fost semnalată şi la Rîşnov, ca o boală nouă; „Diphtheritis eine neue Krankheit.“

La Sighişoara s-au păstrat totuşi şi însemnări mai vechi. Prima înregistrare de deces prin angină avînd probabil o etiologie difterică, datează încă din anul 1623 (2), fiind urmată apoi de alte cazuri înregistrate în anii 1645, 1667, 1812 şi 1819 (3), în comuna Roadeş în 1676 (4), la Saschiz în 1797 şi 1814 (5) iar ulterior se menţionează decese prin difterie şi în comunele Criş, Cund, Daneş, Hetiur, Laslea, Meşindorf, Seleuş şi Sintioana (8).

Stabilirea cazurilor de deces a fost încredinţată la Sighişoara, încă de la începutul veacului trecut, numai medicilor; începînd din 1829 s-au înregistrat tot mai frecvent decese prin difterie pentru ca după 1859 ele să apară cu regularitate în fiecare an, culminînd în anii 1872, 1879 şi 1887. Mortalitatea a atins proporţia cea mai ridicată în 1879, cu 35 decese la o populaţie de 8730 locuitori.

Puseuri epidemice de difterie cu o mortalitate însemnată, au fost semnalate şi în localităţile rurale din împrejurimi. La Meşindorf s-a înregistrat în iarna dintre 1862—63 un număr de 12 decese, reprezentînd o mortalitate de $10370/0000$, iar în 1866, la Laslea, 9 decese, constituind o mortalitate de $7600/0000$.

Începînd din 1892 posedăm şi date asupra incidenţei îmbolnăvirilor. În perioada 1892—1954 s-au succedat 5 valuri epidemice, cu maximum de flux în anii 1893, 1904, 1917, 1932 şi 1942, fiind separate prin minime interepidemice înregistrate succesiv în anii 1896, 1907, 1926, 1937 şi 1953. Difteria a prezentat astfel la Sighişoara o periodicitate la interval de 9—14 ani.

În anii cu incidenţa maximă s-a înregistrat succesiv o morbiditate de 374,94; 1364,44; 522,41; 393,90 şi $350,090/0000$, iar în anii cu incidenţa minimă de 87,85; 44,07; 32,82; 29,37 şi $6,660/0000$. Din aceste date reiese că valorile de morbiditate maximă, ca şi minimele interepidemice, prezintă, începînd din 1904, o tendinţă de continuă şi evidentă scădere.

Tabelul Nr. 1.

privind cazurile de îmbolnăvire și deces prin difterie, survenite în orașul Sighișoara între anii 1923 și 1954, indicii de morbiditate, mortalitate și deces în raport cu numărul populației, cu numărul de cazuri de boală cu indicarea aplicării diverselor metode de tratament și profilaxie

Metoda de tratament, profilaxie	Anul	nr. populației	nr. cazurilor	indice de morbid.	nr. deceselor	indice de mortalit.	indice de deces
	1923	11911	12	174,00	—	—	—
	1924	12001	15	124,98	2	16,66	13,33
	1925	12090	8	66,17	—	—	—
	1926	12180	4	32,82	—	—	—
	1927	12443					
	1928	12706	18	141,66	—	—	—
	1929	12835	24	186,90	—	—	—
	1930	12926	22	170,19	—	—	—
	1931	13086	5	38,20	—	—	—
	1932	13201	52	393,90	3	22,72	5,76
	1933	13291	22	165,52	2	15,04	9,09
	1934	13354	42	314,51	1	7,48	2,37
Anatoxină	1935	13446	35	260,30	1	7,43	2,85
Ramon între	1936	13545	5	36,91	2	14,76	40,00
1—5 ani	1937	13619	4	29,37	2	14,67	50,00
	1938	13676			1	7,31	
	1939	13732			1	7,28	
Se introduce	1940	13788			—	—	
o revaccin.	1941	13788	15	108,78	1	7,25	6,66
	1942	14041	50	350,09	2	14,14	4,00
	1943	14312	47	328,39	9	62,88	19,14
	1944	14318	24	167,62	1	6,98	4,16
Penicilină	1945	15314			2	13,06	
	1946	16309			—	—	
	1947	17305			—	—	
	1948	18300	6	32,78	1	5,46	16,66
	1949	18764	13	60,22	—	—	—
	1950	19228	9	46,83	—	—	—
	1951	19692	7	35,54	—	—	—
	1952	20156	5	24,80	—	—	—
Se introduc	1953	20620	2	9,69	—	—	—
3 revacc.	1954	21084	3	14,22	—	—	—

Mortalitatea a evoluat, la fel, cu maxime și minime, în concordanță cu curba morbidității, iar indicii de mortalitate, înregistrați în anii de vîrf, prezintă de asemenea o tendință pronunțată de scădere, întreruptă doar pentru scurtă vreme, în timpul celui de al doilea război mondial.

Indicele de deces a prezentat o periodicitate mai puțin evidentă, valorile cele mai ridicate corespunzînd în general anilor cu morbiditate scăzută.

După introducerea seroterapiei (oct. 1894) morbiditatea medie a scăzut de la 247‰ la 235‰, mortalitatea de la 100‰ la 21‰, iar indicele de deces de la 56% la 8%. În rapoartele anuale ale primăriei (9) efectul seroterapiei este menționat după cum urmează:

„1897. Din 21 cazuri de difterie unul a fost descoperit abia după deces, în schimb celelalte au beneficiat de seroterapie și s-au vindecat.

1898. Din 17 bolnavi supuși la seroterapie 6 au decedat. Proporția favorabilă, față de procentul de 50% decese, înregistrat alteori la persoane netratate cu ser. Prezentarea precoce la medic, ar putea ameliora aceste rezultate" (9).

Imunizarea activă cu anatoxina Ramon a fost introdusă la Sighișoara în 1935, la copiii între 1 și 5 ani. În urma aplicării ei, morbiditatea a scăzut la 33‰, mortalitatea la 8‰, dar concomitent s-a înregistrat o creștere a indicelui de deces.

În timpul celui de al doilea război mondial toți indicii au regresat, iar în perioada postbelică am asistat la o îmbunătățire treptată, ca urmare atât a extinderii vaccinărilor, a introducerii revaccinărilor obligatorii și a înlocuirii anatoxinei brute cu un produs purificat și adsorbit pe săruri de aluminiu, cât și a introducerii antibioterapiei, înregistrându-se scăderea morbidității la media de 29‰ a mortalității la 0,7‰, iar a indicelui de deces la 2%.

Tabelul Nr. 2.

privind repartitia procentuală pe luni a cazurilor de difterie survenite în orașul Sighișoara în perioadele 1904—1913 și 1941—1954

Perioada	Repartitia procentuală pe luni											
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1904—1913	9	7	8	5	6	6	13	9	9	5	10	9
1941—1954	11	6	4	4	5	3	6	2	5	14	24	13

Studiind repartitia lunară a cazurilor, reiese că incidența sporită în timpul verii, constatată și de Felix (6) a făcut loc treptat unui vîrf autumnal, iar cercetarea repartitiei cazurilor după grupe de vîrstă și sexe arată o deviere treptată către grupele mari de vîrstă și sexul feminin.

Tabelul Nr. 3.

privind repartitia procentuală pe grupe de vîrste și perioade a cazurilor de difterie survenite în orașul Sighișoara între anii 1893—1954

Perioada	Repartitia procentuală pe grupe de vîrstă				
	sub 1 an	1—3 ani	4—6 ani	7—15 ani	peste 15 ani
1893—1895	1	37	28	28	6
1896—1909	2	31	30	30	7
1910—1921	1	21	32	30	16
1941—1944	0,5	16	31	23	27
1948—1954	0	14	25	33	28
Total:	1	26	30	29	14

Tabelul Nr. 4.

privind repartitia procentuală pe sexe și perioade a cazurilor de difterie survenite în orașul Sighișoara între anii 1893—1954.

Sexe	1893—95	1896—1909	1910—1921	1941—44	1948—54	1893—1954
Bărbați	50%	50%	54%	41%	29%	49%
Femei	50%	50%	46%	59%	71%	51%

Concluzii:

1. Difteria a fost cunoscută la Sighișoara și înregistrată drept cauză de deces de mai bine de 125 de ani.

2. S-au semnalat puseuri epidemice extinse, însoțite de o mortalitate crescută și în perioada premergătoare anului 1868, care este după *Felix* data primei apariții epidemice a difteriei în țară, informație preluată de mai toate manualele din țară și de peste hotare.

3. Curba seculară reflectă progresele realizate în domeniul științei medicale și al organizării sanitare. Difteria apare astfel ca o boală care a fost combătută cu ajutorul măsurilor medico-sanitare.

4. Posibilitățile actuale de prevenire și combatere ne îndreptătesc să credem că difteria va fi lichidată într-un viitor apropiat.

Sosit la redacție: 3 octombrie 1960.

Bibliografie

1. BORDEA, I.: Serviciul Sanitar al României și Igiena Publică între anii 1905—1922, București, 1924, pag. 377; — 2. Matricole de deces, Sighișoara, Tom. I., pag. 475, poz. 12; — 3. Idem, Tom. I, pag. 548, poz. 3; Tom. II, pag. 423, poz. 3; Tom. V, pag. 345 și 346. — 4. Matricole de deces, Rodeș, 1676. — 5. Matricole de deces, Saschiz, 1797 și 1814. — 6. FELIX, I.: Epidemie de Pharyngită Diphtherică. Raportul General al Serviciului Sanitar al Comunei București, pe anul 1869, București, 1870, Tipografia Ion Weiss. — 7. GUSBETH, E.: Zur Geschichte der Sanitaetsverhaeltnisse in Kronstadt. Brașov, 1884. — 8. Matricole de deces, Criș, Cund, Daneș, Hetiur, Laslea, Meșindorf, Saschiz, Seleuș, Sintoana. — 9. Rapoarte Anuale ale Primăriei Orașului Sighișoara, pe anii 1897—1914.

